

41 להיות גדולה, והיינו כדעת חכמים (משנה נדה נב.), ודלא כרבי יוסי.
42 ומה שאמר שמואל שבודקים למיאונין, אמר כן לאפוקי מדרבנן
43 יהודה, דאמר במשנה (נדה נב.), שיכולה אשה למאן אפילו לאחר
44 שהביאה שתי שערות עד שירבה שחור – עד שיגדלו שתי השערות
45 והיו ארוכות ושוכבות ונראות כמו שריבה השחור, כלומר
46 שנדמה כאילו יש שם שערות הרבה. קא משמע לן מדברי שמואל,
47 שצריך לבדוק אפילו שערות קטנות, והיינו כדעת חכמים (משנה
48 שם) ודלא כרבי יהודה.
49 ומה שאמר שמואל שאינו יכול למכור בנכסי אביו עד שיהא בן
50 עשרים, אמר כן לאפוקי מלאן דאמר (לעיל קנה). שאינו יכול למכור
51 עד שיהיה בן ששנה עשרה.
52 הגמרא פוסקת הלכות לגבי כל הנידונים שהוזכרו לעיל (קנה – קנו):
53 והלכתא לגבי מה שנחלקו האמוראים לעיל (קנה), אם נער יכול
54 למכור בנכסי אביו רק כאשר ימלאו לו עשרים שנה או מיום
55 שהתחיל את שנת העשרים, שתוף זמן – בתוך שנת העשרים הרי
56 הוא בלפני זמן כמי שאינו אלא בן תשע עשרה שנה, והיינו שאינו
57 יכול למכור בנכסי אביו עד שימלאו לו עשרים שנה.
58 והלכתא בגירל בר מנשה (לעיל קנה), שאם הנער פיקח ויודע בטיב
59 משא ומתן, יכול למכור קרקעות שירש מאביו משהוא בן שלוש
60 עשרה שנה ויש לו שתי שערות, ואין צריך להמתין עד שיהיה בן
61 עשרים.
62 והלכתא בפר זומרא (שם) שנער פחות מבן עשרים ואינו יודע בטיב
63 משא ומתן, אינו יכול להעיד לגבי קרקעות ויכול להעיד לגבי
64 מטלטלין.
65 והלכתא באמימר (שם) שנער פחות מבן עשרים ואינו יודע בטיב
66 משא ומתן, אע"פ שאין מכירתו בקרקעות שירש מאביו מכירה,
67 אבל יכול הוא לתת במתנה.
68 והלכתא ברב נחמן אפר שמואל בבולחו – בכל דבריו שהובאו
69 לעיל.

משנה

70 במשנה זו מבוארת מחלוקת התנאים, אם דברי שביב מרע קיימים
71 אף בלא קנין.
72 המחלק נכסיו לאחרים על פיו – באמירת פיו בלבד, רבי אלעזר
73 אומר, אחד בריא ואחד פסוק – בין שנותן המתנה היה בריא ובין
74 שהיה חולה מסוכן ונוטה למות, אין מתנה נקנית באמירה בלבד,
75 אלא כדן אדם בריא, שנקנים שיש להן אחריות – קרקעות, נקנין
76 בכתב ובשטר ובחזקה, שאלו הם הקניינים שקרקע נקנית בהן, ואם
77 היה מחלק נכסים שאין להן אחריות – מטלטלין, אין נקנין אלא
78 במשיכה וכיוצא בה מהקניינים השייכים במטלטלין.

1 ולמעשה, שתלוי ברווח או הפסד, אם זין שני חסא בשתא –
2 מכר קרקע ששוה חמש בשש, שיש לו בזה רווח גדול, חבי נמי
3 דוביניה וביני – וכי יהיה ממכרו ממכר, הרי ודאי שלא, כי לא
4 חילקו חכמים בתקנתם. אלא טעם התקנה משום דקים להו לרבנן
5 – ידוע לחכמים דינוקא מפרקא דעתיה גבי זון – שדעת הנער נוטה
6 אחרי המעות, ואי אפרת וביניה וביני דמפרקא ליה זון –
7 פעמים יקשקש הלוקח לפניו עם צרור מטבעות, ואזיל מוזין
8 לבלולו נכסי דאבות – והולך הנער ומוכר בזול כל הקרקעות
9 שירש מאביו, וכיון שעל פי רוב מוכן הנער למכור בזול, לא חילקו
10 חכמים, ותיקנו שאפילו אם ימכור ביוקר, אין מכירתו מכירה. אבל
11 גבי מתנה לא הוצרכו לתקן כן, דאי לא דהוה ליה הנאה מיניה –
12 כי אם לא שהיתה לנער הנאה גדולה מאדם חזה, לא הוה ליה חבי ליה
13 מתנה – לא היה נותן לו מתנה, ולכן אמרו רבנן תיהו מתנה מתנה,
14 שבביל דלעבדו להו מילי – שימצא מי שיגמול לו חסד ויטיב לו
15 בכל ענייניו.

16 הגמרא מביאה כמה הלכות לגבי זמן גדלות: אפר רב נחמן אפר
17 שמואל, בודקין לקדושין, כלומר, נער שבא לקדש אשה, אין
18 אומרים שכיון שבא לכלל שנותיו מסתמא הביא שתי שערות והרי
19 הוא גדול וקדושו קדושין, אלא בודקים אם הביא שערות, וכן
20 בודקים לגרושין, וכן לחליצה, ולמיאונן – בת שתיים עשרה שנה
21 שרוצה למאן, בודקין אותה, ואם עדיין אין לה שתי שערות יכולה
22 למאן, הלכה נוספת: ולמכור בנכסי אביו – בקרקעות שירש מאביו,
23 אינו יכול אפילו אם הביא שערות, עד שיהא בן עשרים.

24 מקשה הגמרא: וזין דבדקא ו-שכבר בדקנו לקדושין, ומצאנו לו
25 סימנים וכי אם לא, לא היה יכול לקדשה, אם כן לבדוק אותו
26 שנית לגרושין למה לי, הלא כבר מבורר שיש לו סימנים. מתרצת
27 הגמרא: לא נצרכא הלכה זו, של בדיקה לגירושין, אלא ליבום –
28 לאופן שלא נעשתה אשתו על ידי קדושין אלא על ידי יבום, שבוה
29 יתכן שנעשתה אשתו בהיותו קטן, וכשבא לגרש צריך שיהיה
30 גדול, דתני במשנה (נדה מה). בן תשע שנים יום אחד שבא על יבמתו
31 קנאה והרי היא כאשתו, ואין נותן גט עד שיגדל.

32 מבוארת הגמרא: מה שאמר שמואל שבודקים סימני גדלות לענין
33 חליצה, לא בא לחדש בכך שצריך לבדוק את האיש, שזה ניתן
34 ללמוד ממה שאמר שצריך לבדוק אותו לענין גירושין, אלא
35 כוונתו לאפוקי ו-להוציא מדרבנן יוסי, דאמר קטן אינו חולץ משום
36 שאיש בכתב בפרשה של חליצה, שנאמר (דברים כה ז) ואם לא יחפץ
37 האיש לקחת את יבמתו וגו', וקטן אינו נקרא 'איש', אבל אשה,
38 שלגביה אין גילוי בתורה, יכולה לחלוץ בין שהיא גדולה ובין
39 שהיא קטנה. קא משמע לן מדברי שמואל דמפרשין אשה לאיש –
40 שמקשים ומשווים את דיני האשה לדיני האיש, וגם אשה צריכה

אגרות קודש

ב"ה, אדר"ח תמוז, תשס"ו

ברוקלין.

שלום וברכה!

... הדין והמקור לדין שערות הבתולות - מפורש הוא בטושו"ע או"ח סע"ה. ועייג"כ נ"כ שו"ע

אהע"ז סכ"א ס"ב.

הטעם להחילוק י"ל, דהרי ופרע את ראש האשה (ראה כתובות עב, סע"א) בנשואה כתיב.
והעיקר, עדמשי"כ בהקדמה לפיה"מ להרמב"ם - שבענינים המקובלים מדור לדור מימות מרע"ה
אא"פ להיות בזה מחלוקת (וראה עדי"ז בירוש' פסחים רפ"ו: והרי א"א לשני שביעית כו') והרי בהני"ל
ראו מנהג הבתולות מדור לדור. ולדעת ר' ישמעאל (ספרי לבמדבר ה' יח) זכר במקרא שהבתולות
הולכות מגולות. פנימיות הטעם ע"פ נגלה י"ל דכסוי הראש באשה בא כעונש על חטא עה"ד (עירובין
ק, ב) שהכשילה את בעלה, ולכן אינו בבתולה. ומובן דלי"ק מדם נידות (עירובין שם) - כי זהו הענין
שנעשה בטבע הגוף, משא"כ הני"ל...

בבא בתרא דף קנו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קצא

קוצים בכרם, שכן בערבא קנימין קוצים בשדות לגמליהן, והרי זה
בגדר דבר שמקיימים אותו.
הלכה נוספת בדין שכיב מרע: אמר רבי לוי, מותר שיהיו קניין
נכסים בקנין משכב מרע אפילו בשבת, בין אם מקנה חלק מנכסיו
וצריך קנין, ובין אם מקנה את הכל ואין צריך קנין אלא שרוצה
לעשות קנין משום שאין דעתו סומכת שתתקיים המתנה באמירה
בלבד. ואף על פי שאסור לעשות קנין סודר בשבת, כאן התירו.
ולא שעושים כן בשביל לחוש לדברי רבי (אליעזר) [אלעזר], הסובר
שאין מתנת שכיב מרע נקנית באמירה, אלא מאחר שאין דעתו של
החולה סומכת שדבריו יתקיימו באמירה בלבד והוא דואג, יש
לחוש שפא תפורה דעתו עליו, ולפיכך הקילו חכמים בעניינו.

משנה

במשנה זו מבוארת מחלוקת התנאים, אם בדין מתנת שכיב מרע
יש חילוק בין שבת לחול: רבי אלעזר אומר שכיב מרע המחלק את
כל נכסיו על פיו, בשבת דבריו קיימין שתיקנו חכמים כן מפני שמן
הדין אין יכול להקנות ולכתוב בשבת ויש לחשוש שלא תטרף
דעתו, אבל לא בחול, שהרי יש לו תקנה בקנין וכתובה.
רבי יהושע אומר, אם בשבת, שאין באפשרותו להקנות ולכתוב,
אמרו חכמים ששכיב מרע מקנה באמירה, קל וחומר שפחול ראוי
לתקן שיקנה באמירה, שכיון שיכול להקנות בקנין גמור, אין
להקפיד כל כך שתתקיים המתנה אף ללא קנין.
פיוצא בן נחלקו עוד בענין נוסף, כדלהלן, זבין לקמן – כיון שקטן
אינו יכול לקנות, תיקנו חכמים שאדם אחר יוכל לקנות מיד נותן
המתנה עבור הקטן ונאפילו שלא בפניו ולא מדעתו, ואין זבין
לגדול, שהרי יכול לזכות בעצמו, דברי רבי אלעזר. ורבי יהושע
אומר, אם לגבי קטן שאינו יכול לזכות בעצמו אמרו שזוכים לו על
ידי אחר, קל וחומר לגבי גדול ראוי לומר כן, שהרי יכול הוא לזכות
בעצמו.

גמרא

הגמרא מביאה שנחלקו התנאים אם שונים את המחלוקת של רבי
אליעזר ורבי יהושע כפי שהיא לפנינו, או בסברות הפוכות.
שואלת הגמרא: מתניתין מני – מי הוא התנא ששנה את משנתו.
משנתו כרבי יהודה היא, דתנא בברייתא, רבי מאיר אומר יש
לשנות את מחלוקתם של רבי אליעזר ורבי יהושע באופן הבא, רבי
אלעזר אומר שכיב מרע המחלק את כל נכסיו על פיו, פחול דבריו
קיימין, מפני שיכול להקנות ולכתוב, וכיון שיכול להקנות בקנין
גמור, אין להקפיד כל כך שיקנה אף ללא קנין, ולכן תיקנו חכמים
שתתקיים מתנתו באמירה, אבל לא בשבת, שהרי אינו ראוי
לעשות קנין גמור, ורבי יהושע

אמר לו חכמים, והלא ידוע המעשה באמן של בני אותו אדם
ששמו רובל, שהיתה חולה, וציוותה מחמת מיתה ואמרה תנו
בביתי – מין קרס של מתכת העשוי לחבר שולי הבגד בזמן
הלבישה ללחי, והיא יקרה מאוד ונערכת בשנים עשר מנה, ומה
אותה האשה יקנימו חכמים את דבריה ונתנו את כבינתה לבתה.
ומוכח שמתנת שכיב מרע נקנית באמירה.
אמר להן רבי אלעזר, אין להביא ראיה משם, כי בני רובל הלואי
שתקברם אמן – ראויים היו שימותו באחי אמם, שרשעים היו,
וקנסו אותם חכמים שלא ירשו את הכבינה.

גמרא

רבי אלעזר מביא ראיה לדבריו: תנא בברייתא, אמר להן רבי
(אליעזר) [אלעזר] לחכמים, מעשה פמרוני אחר – אדם שגר במרוון,
שהיה בירושלים, והיו לו מפלגין הרבה, וביקש ליתנם במתנה.
אמרו לו חכמים, אין להם – למטלטלין תקנה שיכול להקנותם
לאחר, עד שיקנה אותם על גב – אגב קרקע, כמו ששנינו (קדושין
כו.) שמתלטלין נקנים אגב קרקע. הלה אותו מרוני ולקח בית סלע
אחר – קרקע קשה כמו סלע קמוף לירושלים, ולפי שלא היתה
ראויה לזריעה קנאה בזול, ואמר, צפוני של הבית סלע יהיה קנוי
לפוני, ועמו – אגב קרקע זו, יקנה מאה צאן ומאה חביות, ודרומו
יהיה קנוי לפוני ועמו יקנה מאה צאן ומאה חביות, ולאחר מכן מת
אותו המרוני וקיימו חכמים את דבריו. הרי מוכח שאין שכיב מרע
יכול להקנות בדבור בלבד, אלא צריך קנין כמו בריא, שהרי מרוני
זה היה שכיב מרע והוצרך לקנין.
חכמים דוחים את הראיה: אמרו לו חכמים לרבי אלעזר, וכי יש
משם ראיה, והלא יש לומר שמרונן בריא היה, ולפיכך לא היה
יכול להקנות באמירה.

שנינו במשנה: אמר להן בני רובל תקברם אמן וכו'.
מבררת הגמרא: מאי טעמא קא לייט להו – מדוע רבי אלעזר קילל
את בני רובל. אמר רב יהודה אמר שמואל, לפי שמקנימין קוצים
בכרם היו, שבכרם שלהם גדלו קוצים, והוא מין עשב שראוי
למאכל גמלים, וכמו שאסור לזרוע ירק או תבואה בכרם, כן אסור
לקיימם שם אלא אלא חייב לעקורם. ורבי (אליעזר) [אלעזר] למעמיה,
דתנן במשנה (כלאים פ"ה מ"ח), המקנימין קוצים בכרם, רבי (אליעזר)
[אלעזר] אומר יש בכך איסור כלאים, ולכן אם לאחר שנודע לו
שיש קוצים בכרם הניחם שם, וגדלו הענבים והוסיפו במשקלם
אחד חלקי מאתים ממנה שהיו, קדש – הרי הענבים נאסרו בהנאה.
וחכמים אומרים, לא קדש אלא אם הגידולים הללו הם דבר
שקמחיהו מקיימין – דרך אנשי המקום לקיימם, אבל קוצים, דרך
רוב העולם לעוקרם מן הכרם. (בשלא ברובם הוי אלא קוצים
למאי הוי).

רבי חנינא מבאר את טעמו של רבי אלעזר בדין כלאים: אמר רבי
חנינא, מאי טעמא דרבי (אליעזר) [אלעזר], הסובר שאסור לקיים

אגרות קודש

ב"ה, כ"ג סיון, תשט"ו

ברוקלין.

הרה"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ מוה"ר דוד נתן שי

שלום וברכה!

נמסר לי בקשת ברכה עבורו וזוגתו שיחיו, ויזכרו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ ז"ע, וזכות ימים האלו ימי פרשת שלח וגמרה - פרשת ציצית - דזהיר
בה טפי להשפיע על הרבים בענין זה, יעמוד לו ולזוגתו אריכות ימים ושנים טובות ולקבל רוב נחת
חסידותי מכל יו"ח שיחיו. ויענין בספר קיצורים לתניא עמוד מ"י, פתגם הבעש"ט, אשר, אפילו מלאך
מיכאל הגדול שבמלאכים, הי' נותן כל עבודתו והשגתו באלקות, אפילו רק עבור מצות ציצית אחת מד'
ציציות שיש לכל א' מישראל, ובהערה לשם בספר הנ"ל עמוד ק"ן.

בברכה לבריאות הנכונה ולבשו"ט בהנוגע לעצמו ולב"ב ומושפעיו שיחיו.